

Työterveyslaitos

TYÖOTE-toimintamallilla tehoa työkyvyn tukitoimiin

Pauliina Kangas, LT, ylilääkäri, Työterveyslaitos

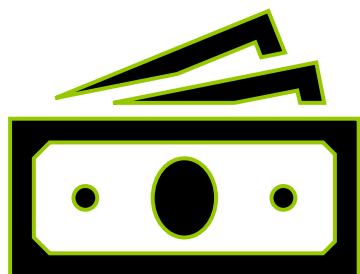
TYÖOTE

KESKI-SUOMEN SAIRAANHOITOPAIKKA, TYÖTERVEYSLAITOS, ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO

TYÖOTE – Miksi?

Rissanen, Mikko & Kaseva, Elina: Menetetyn työpanoksen kustannus. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö, 2014
<https://stm.fi/documents/1271139/1332445/Menetetyn+ty%C3%B6panoksen+kustannus+2+%282%29+%282%29.pdf/63af9909-0232-474d-bf2e-aa4c50936c33>

- Menetetyn työpanoksen kokonaiskustannukset Suomessa n. **24 miljardia €/v.**
 - ❖ Huomattavaa on, että sairaanhoidon kustannukset kattavat tästä summasta vain alle kolmanneksen. Eli suurin kustannus tulee siitä, kun työkäiset eivät ole töissä!

Jos siis työkyvyttömyyttä aiheuttaviin tekijöihin pystytään edes hieman nykyistä paremmin vaikuttamaan, on kustannusvaikutus kansallisella tasolla huomattava!

Työterveyshuollon merkitys työkyvyn tukijana

- Työterveyshuollolla on merkittävä rooli työikäisen väestön työkyvyn tukemisessa ja se on mukana noin 2 miljoonan työssäkäyvän terveydenhuollon järjestämisessä.
- Työterveyshuolto on ainoa terveydenhuollon toimija, jolla on suora yhteys potilaan työpaikkaan -> työn muokkausmahdollisuuksien hyödyntäminen.
- Työkyvyn arviointi sekä työkyvyn ja työhön paluun tuki ovat työterveyshuollon ydinosiamista.

TYÖOTE (2020-2023) –Tausta ja tavoite

- TYÖOTE-hanke tehostaa työterveyshuollon ja julkisen terveydenhuollon yhteistyötä levittämällä Keski-Suomessa käytössä olevan toimintamallin koko Suomeen syksyyn 2023 mennessä.
 - **TYÖOTE-toimintamallissa erikoissairaanhoidosta kirjoitetaan tietyissä diagnooseissa* vain lyhyt sairauspoissaolo, ja potilas lähetetään työterveyshuoltoon aktiivisia työkyvyn ja työhön paluun tukitoimia varten.**
 - Tavoitteena hankkeessa on lisätä yhteistyötä myös perusterveydenhuollon ja työterveyshuollon välille.

- KSSHP hallinnoi
- Työterveyslaitos levittää toimintamallin
- Itä-Suomen yliopisto tutkii kustannusvaikutuksia
- STM rahoittaa

Työterveyshuollon työkykyosaaminen tulee TYÖOTE-toimintamallin myötä nykyistä tehokkaammin ja systemaattisemmin hyödynnettyä työikäisen palvelukokonaisuudessa

* Esim. tekonivelleikkaukset, masennus, sepelvaltimotauti, iskiasleikkaukset

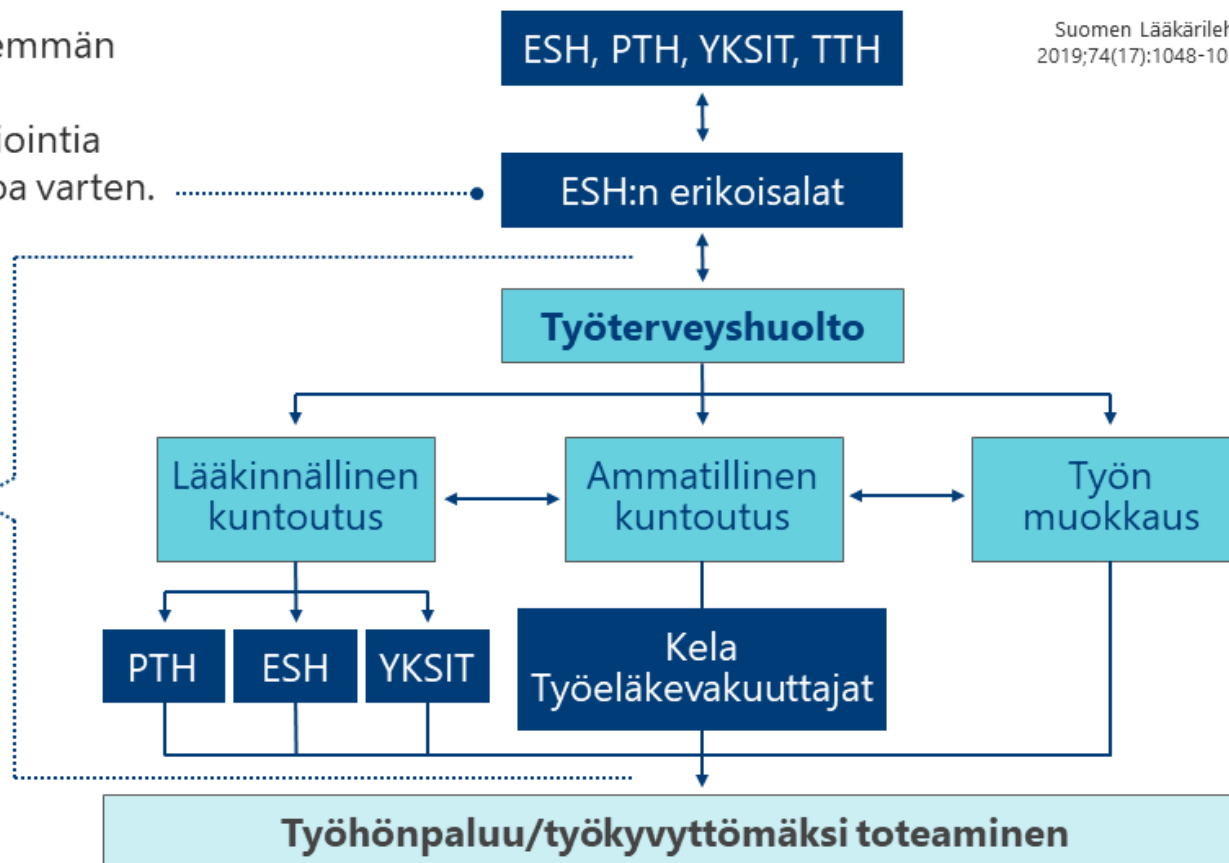
TYÖOTE-toimintamalli työkyvyn tukemisessa

Potilas saa ESH:sta aiempaa lyhyemmän sairausloman ja hänet ohjataan työterveyshuoltoon työkyvyn arviointia ja työhönpaluuuunnitelman tekoa varten.

e-lähete

Työterveyshuolto *case managerina* koordinoi potilaan työkyvyn tuen toimet.

HUOM! Lähete työkyvyn tukemiseksi voidaan tehdä riippumatta potilaan työterveyshuoltosopimuksen laajuudesta.

SAIRAALA

- Voi keskittyä ydintoimintaansa: Potilaan voinnin seuranta ja työhön paluun järjestelyt ovat sovittuna työterveyshuoltoon
- Sairaalalääkäri ei yleensä tunne potilaan työtä → TYÖOTE-toimintamallissa hänen ei tarvitse arvioida pidempiaikaista työkykyä
- Alle 2 kuukauden sairauspoissaolo ei edellytä sairaalalääkärin kirjoittamaa B-lausuntoa
- Sairaala saa hankkeen aikana täysipainoisen tuen Työterveyslaitoksen kehittäjiltä uuden toimintamallin rakentamiseen

TYÖNANTAJA

- Osa työntekijöistä palaa työhön aiemmin kuin vanhalla toimintatavalla → sijaistarve vähenee, tuottavuus kasvaa
- Yhteistyö työterveyshuollon kanssa tiivistyy

TYÖIKÄINEN POTILAS

- Työterveyshuolto tukee aktiivisesti toipumista ja tekee yksilöllisen arvion työhön paluun edellytyksistä
- Ajoissa kohdennetut työkyvyn tukitoimet ylläpitävät työkykyisyyttä ja ehkäisevät pysyvää työkyvyttömyyttä

TYÖTERVEYSHUOLTO

- Tieto tulee työterveyshuoltoon ajoissa, joten työkyvyn arviointi, työkyvyn tuen ja työhön paluun järjestelyt ehditään hyvin aikatauluttaa ja sopia
- Työterveyshuollon osaaminen tulee nykyistä tehokkaammin käyttöön
- Työterveyshuolto saa täysipainoisen tuen Työterveyslaitoksen kehittäjiltä uuden toimintamallin rakentamiseen

YHTEISKUNTA

- Työkykyinen työntekijä palaa aiemmin töihin → verotulot kasvavat, sairauspäiväkulut vähenevät, työllisyys ja tuottavuus paranevat

Työterveyshuollolla on monenlaisia mahdollisuuksia tukea työkykyä ja helpottaa työhön paluuta:

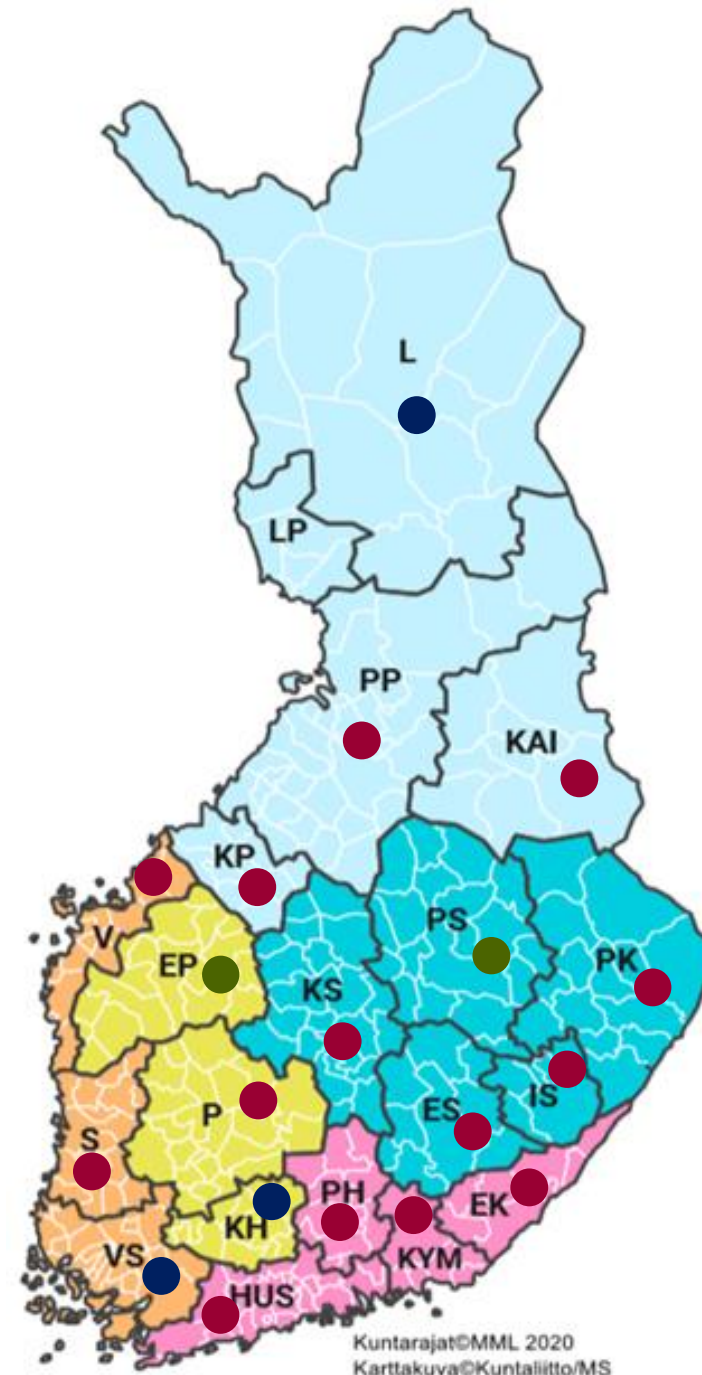
- ❖ työterveysneuvottelu
- ❖ korvaava työ
- ❖ muokattu työ
- ❖ osasairauspäiväraha
- ❖ työkokeilu ja muu eläkevakuutusyhtiön ammatillinen kuntoutus
- ❖ työkokeilu työterveyshuollon päätöksellä
- ❖ erilaiset kuntoutusratkaisut
- ❖ moniammatillinen tiimi käytössä: työfysioterapeutti, työterveyspsykologi, tarvittaessa usein myös eri alojen erikoislääkärit ja sosiaalialan asiantuntija

Oleellista on tarpeeksi ajoissa aloitetut työkyvyn tukitoimet

- Fokus jäljellä olevassa työkyvyssä!

TYÖOTE-hanke etenee

- Vuoden 2021-2022 aikana TYÖOTE-hanke on aloitettu tai aloittamisesta on sovittu Keski-Suomen lisäksi 13 sairaanhoitopiirissä.
- TYÖOTE-toimintamallia masennuksen hoitoon rakennetaan "sisarhanke" MYÖTE:ssä, joka on aloitettu 2 sairaanhoitopiirissä.
- Keskusteluita hankkeen aloittamisesta on käyty useamman sairaanhoitopiirin johdon kanssa.
- Syksyyn 2023 mennessä TYÖOTE-toimintamallin odotetaan olevan käytössä koko Suomessa.

- Merkitsee shp:iä, joka on ilmoittanut kiinnostuksensa.
- Merkitsee shp:iä, jonka kanssa on tehty sopimus toiminnan aloittamisesta.
- Merkitsee shp:iä, joka on mukana MYÖTE-hankkeessa.

Työterveyslaitos

Tekonivelleikattujen työterveystuki -tutkimus

Tekonivelleikkattujen työterveystuki -tutkimus

Keski-Suomen keskussairaalassa (KSKS), Helsingin yliopistollisessa sairaalassa (HUS), Oulun yliopistollisessa sairaalassa (OYS) ja Oulaskankaan sairaalassa on vuosien 2018 – 2020 aikana muutettu toimintaa siten, että ortopedi kirjoittaa tekonivelleikkauksen jälkeen vain 1 kk:den sairausloman, ja potilas ohjataan työterveyshuoltoon aktiivisia työkyvyn tukitoimia varten (=TYÖOTE-toimintamalli).

Tutkimuksen tavoitteena on kyseisissä sairaaloissa tekonivelleikkattujen työkäisten potilaiden osalta selvittää

1. Kyselytutkimuksella: millaisia työkyvyn tukitoimia työterveyshuollossa on hyödynnetty, ja minkälaiset tekijät ovat yhteydessä sairauspoissaolon pituuteen.
2. Rekisteritutkimuksella: kuinka tekonivelleikkausten jälkeiset sairauspoissaolojen pituudet ovat muuttuneet uuden, työterveyshuollon roolia korostavan toimintatavan käyttöön ottamisen jälkeen.

Tutkimusaineisto (kyselytutkimus)

- Potilaat, jotka ovat olleet lonkan tai polven tekonivelleikkauksessa 1.10.2020-31.5.2021 tutkimuksen kohteena olevissa neljässä sairaalassa.
- Sisäänottokriteerit:
 1. ikä 25-62 vuotta
 2. tehty lonkan tai polven tekonivelleikkaus **primaarisen** nivelrikon vuoksi taustadiagnoosina
 - Posttraumaattiset ja muut sekundaariset nivelrikot eivät mukana
 3. potilaalla on työterveyshuolto järjestettynä
- 1. kysely (paperinen/Webropol) leikkauksesta kotiutumisen yhteydessä ja 2. kysely 3 kk:tta leikkauksen jälkeen (tai töihin palattua)
- 2. kyselyyn vastasi 210 henkilöä (joista kahdella työkyvyttömyysaika epäselvä)
 - Vastaajat olivat iältään 38-62 vuotiaita, keski-arvo 56 vuotta. Naisia 61%:ia.

Alustavat tulokset osoittavat TYÖOTE-mallin hyödyt

- Työkyvyttömyysaika vaikuttaisi selkeästi lyhentyneen TYÖOTE-toimintamallin käyttöönoton jälkeen verrattuna aiempaan tutkimusdataan.
 - Tarkkoja lukuja ei vielä tässä vaiheessa julkaista, koska kyselytutkimuksessa saatu data on epätarkkaa. Rekisteritutkimuksen myötä v. 2023 saadaan julkaistavia lukuja.
- Tekonivelleikatuille järjestettiin monenlaisia työkyvyn tukitoimia työterveyshuollossa ja työpaikoilla. Esim.
 - Työterveysneuvottelussa haettiin ratkaisuja työhön palaamisen tueksi 50%:lla vastaajista
 - Työaika muokattiin (esim. osasairauspäiväraha)
 - Etätyötä mahdollistettiin
 - Työtehtäviä rajattiin (esim. vapautus fyysisesti raskaimmista työtehtävistä)
 - Työn tauottamismahdollisuuksia lisättiin
 - Tehtiin erilaisia työaikajärjestelyitä (esim. siirto sellaiseen työvuoroon, jossa ei tarvitse työskennellä yksin)
 - Helpotettiin avun saamista työkavereilta erilaisin järjestelyin
 - Muokattiin työympäristöä
 - Helpotettiin työmatkan kulkemista

Tulossa

- Tuloksia siitä, millainen on eri tekijöiden, kuten
 - työpaikan koon,
 - työn kuormittavuuden,
 - työn muokkaustoimenpiteiden ja
 - työterveyshuollon työkyvyn tukitoimien **yhteys** tekonivelleikkauksen jälkeisten sairauspoissaolojen pituuksiin?

-> Tulosten perusteella työkyvyn tukitoimiin liittyviä resursseja voidaan ohjata nykyistä vaikuttavammin.
- Tuloksia myös 18 kk:tta leikkauksen jälkeen
- **Rekisteritutkimusosio**, jossa tarkastellaan Kelan etuusrekisterin avulla tekonivelleikkauksen jälkeisiä sairauspoissaoloja uuden työterveyshuollon roolia korostavan toimintamallin käyttöön oton jälkeen (vertaiskontrolloitu tutkimusasetelma)
 - Tutkimusjoukko arviolta noin 800-1000 potilasta -> tarkemmat tulokset koskien nimenomaan leikkauksen jälkeistä työkyvyttömyysaikaa, tulokset ulottuen 1 vuosi leikkauksesta

Työterveyslaitos

KIITOS!

www.ttl.fi/tyoote

<https://www.ttl.fi/ajankohtaista/tiedote/hyvinvointialueilla-tulee-koordinoida-vahvemmin-tyoikaisten-sotepalveluja>

ttl.fi

@tyoterveys
@fioh

tyoterveyslaitos

tyoterveys

Tyoterveyslaitos

TYÖote

KESKI-SUOMEN SAIRAANHOITOPIIRI, TYÖTERVEYSLAITOS, ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO